

РЕЦЕНЗІЯ

На дисертаційну роботу КОДЖЕБАШ Анастасії Вадимівни на тему: «Оптимізація фітоценотичної структури паркових насаджень ХХ століття в умовах Центрально-Придніпровської височинної області» подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство»

Актуальність теми та її зв'язок з науковими програмами, темами.

Паркові зелені насадження мають важливе значення. Адже у парках люди проводять своє дозвілля: відпочивають, займаються спортом, збираються поспілкуватися, відвідують різні заходи просто неба. Зелені насадження покращують санітарно-гігієнічний стан, мікроклімат, є домівкою для багатьох представників фауни. Незважаючи на таку їхню вагомість, сьогодні садово-паркові об'єкти ще не достатньо досліджені, бракує конкретних рекомендацій шляхів покращення парків. Зокрема, мало вивчені парки минулого сторіччя. Тому дослідження культурфітоценозів та оптимізації паркових насаджень в умовах Центрально-Придніпровської височинної області ХХ ст. є актуальною.

Дисертаційна робота виконувалася протягом 2016–2023 рр. на кафедрі лісового господарства Уманського національного університету садівництва за тематичним планом науково-дослідної роботи «Оптимальне використання природного і ресурсного потенціалів агроєкосистем Правобережного Лісостепу України» (номер державної реєстрації 0101U004495). Дисертантка була виконавцем підрозділу «Вивчення еколого-біологічних особливостей інтродукції деревних, кущових і трав'яних рослин у Правобережному Лісостепу України та використання їх у культурі».

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є з'ясувати фітоценотичну структуру насаджень парків, що створені у ХХ

столітті в умовах Центрально-Придніпровській височинній області та внесення пропозицій щодо шляхів її поліпшення. Для досягнення мети авторка поставила наступні завдання: підібрати характерні парки, що створені у двадцятому столітті на території Центрально-Придніпровської височинної області; дослідити історію парків ХХ ст.; визначити видове різноманіття дендрофлори паркових насаджень; провести біоморфологічний аналіз складу насадження; визначити фітоценотичну структуру рослинних угруповань; дослідити розподіл зростаючих деревних видів до екологічних потреб; дослідити сезонну динаміку у паркових фітоценозах; дати оцінку санітарному стану насаджень; дослідити вплив паркових насаджень на мікроклімат; запропонувати заходи щодо покращення стану досліджуваних об'єктів.

Наукова новизна одержаних результатів. Уперше було комплексно вивчено та піддано ретельному аналізу сучасний стан парків ХХ століття в межах Центрально-Придніпровської височинної області. Проведено поглиблений аналіз видового складу паркових насаджень та еколого-морфологічної структури деревних рослин, що по-новому висвітлює біорізноманіття цих екосистем. Запропоновано нові заходи догляду та розроблено рекомендації щодо покращення стану та життєздатності паркових насаджень двадцятого сторіччя, які пропонують практичне розуміння сталого управління парком. Удосконалено технологічні підходи для оптимізації паркових насаджень, що дозволить забезпечити більш ефективне та екологічно безпечне утримання та розвиток. Отримали подальший розвиток способи аналізу видового складу парків ХХ ст. та розроблення заходів з відновлення.

Ступінь обґрунтування наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Дисертація має логічно побудовану структуру. Автором проведено аналіз джерел наукової літератури за напрямом дисертаційного дослідження, визначено та обґрунтовано тему, мету та поставлені завдання для її досягнення.

Наукові положення, висновки та рекомендації виробництву, що зроблені автором, є логічним завершенням дисертаційної роботи. Достовірність отриманих результатів не викликає сумніву. Всі вони достатньо обґрунтовані.

Практичне значення одержаних результатів. Авторські дослідження мають практичне значення для удосконалення шляхів оптимізації озеленення парків ХХ ст. Центрально-Придніпровської височинної області. Результати досліджень взяті до впровадження Шевченківською сільською радою та Іванівською сільською, про що є відповідні акти на впровадження.

Отримані результати також впроваджені у навчальний процес Уманського національного університету садівництва під час викладання дисциплін «Озеленення населених місць», «Реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів», «Паркова фітоценологія» для спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» (акт від 26.06.2023 р.).

Повнота викладу результатів досліджень в опублікованих працях та особистий внесок здобувача до наукових публікацій, опублікованих зі співавторами. За темою дисертації опубліковано 24 наукових праць, з них: 6 статей (з яких 2 одноосібні) у наукових фахових виданнях, що включені до міжнародної наукометричної бази і 18 – у тезах і матеріалах наукових всеукраїнських і міжнародних конференцій. Провідний внесок за обсягом у матеріалах публікацій належить здобувачу.

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційної роботи. Результати дисертаційної роботи Анастасії Вадимівни Коджебаш доцільно використовувати утримувачам садово-паркових об'єктів, що належать до парків ХХ ст. в умовах Центрально-Придніпровської височинної області. Також результати досліджень можуть бути використані у навчальному процесі у закладах вищої освіти для спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» та інших суміжних спеціальностей.

Характеристика єдності змісту дисертації та відповідності спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота А. В. Коджебаш «Оптимізація фітоценотичної структури паркових насаджень ХХ століття в умовах Центрально-Придніпровської височинної області» є завершеною науковою працею та виконана на високому теоретичному та методичному рівні.

Дисертаційну роботу написано українською мовою з дотриманням наукового стилю викладу результатів дослідження. Робота є завершеною та характеризується цілісністю й доступністю викладеного матеріалу, має логічну послідовність поданого матеріалу. У дисертації поєднано теоретико-методичні аспекти вирішення наукового завдання з практичними пропозиціями та рекомендаціями, які мають прикладний характер. Дисертація повністю відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами) і Вимогами до оформлення дисертації, затвердженими Наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 та може бути представлена до захисту в спеціалізованій вченій раді.

Тема та зміст дисертаційної роботи, викладені в ній положення, що обґрунтовують висновки та рекомендації виробництву відповідають галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності 206 «Садово-паркове господарство», за якою вона подається до захисту.

9. Структура та обсяг дисертації. Зміст роботи викладений на 249 сторінках комп'ютерного тексту, з яких основний текст становить 147 сторінок і містить 37 таблиць і 84 рисунки. Дисертація складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, п'яти розділів, висновків, рекомендацій виробництву, списку використаних джерел із 224 найменувань і 10 додатків.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Водночас слід указати на окремі недоліки у роботі та дискусійні питання:

1. На думку рецензента, назву дисертації необхідно актуалізувати відповідно до сучасних вимог, особливо з огляду на те, що дослідження проводилося в Черкаській області. Можливо, назва має відображати географічний контекст, щоб забезпечити більш чіткий фокус.

1. Слід зауважити, що в огляді літератури бракує критичного аналізу. Важливо включити критичне мислення та надати більш конкретний і узагальнений огляд відповідної літератури.

2. У Розділі 2 добре описана методологія наукового дослідження. Проте залишається незрозумілим, чому для дослідження були обрані саме ці садово-паркові об'єкти. Потрібне роз'яснення щодо критеріїв відбору, наприклад, чи були обстежені всі наявні парки, чи відбір ґрунтувався на статусі збереження, чи існували інші критерії для їх включення в дослідження.

3. У підрозділі 2.2 автор згадує про отримання даних з різних джерел в Інтернеті. Важливо перевірити компетентність і надійність цих джерел і надати обґрунтування для включення їх як посилань у дисертацію.

4. У дисертації мають бути представлені ситуаційні (генеральні) плани історичних парків періоду створення, періоду їх розквіту та сучасного стану. Ці плани повинні бути розроблені незалежно та включені, щоб забезпечити більш повне розуміння предмета.

5. У підрозділі 4.1. варто було б у підписі рисунків використовувати не «план-схема», а лише «Розподіл території парку с. Ладжинка Уманського району за типами ландшафту (за Л.І. Рубцовим [153])». Не зрозуміло, чи це план чи схема?

6. У підрозділі 5.1, крім запропонованих загальних заходів, доцільно включити рекомендацію щодо встановлення системи автоматичного поливу при посіві газонних трав. Це було б цінним

доповненням для забезпечення належного догляду за зеленими насадженнями.

7. У підрозділі 5.2 при описі пропозиції щодо реконструкції парку в с. Шевченкове Звенигородського району не потрібно проводити поетапну заміну дерев. Натомість, якщо дерево в поганому стані, його слід видалити. Заміна дерев на новостворених газонах і новій плитці може призвести до їх руйнуванню.

8. Текст дисертації містить технічні, стилістичні та орфографічні помилки. Важливо усунути ці проблеми, щоб підвищити загальну якість документа.

Проте важливо зазначити, що вказані недоліки не знижують наукового рівня, теоретичного і практичного значення дисертації Коджебаш А.В.

Загальний висновок. Зміст дисертаційній роботі відповідає зазначеній меті дослідження, завдання вирішені у повній мірі, мету досягнуто. Дисертація містить науково обґрунтовані результати проведених досліджень, що мають елементи наукової новизни. Наукові положення отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях.

Дисертаційна робота Анастасії Вадимівни Коджебаш на тему: «Оптимізація фітоценотичної структури паркових насаджень ХХ століття в умовах Центрально-Придніпровської височинної області» є завершеною науковою працею, яка написана і оформлена у повній відповідності до вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 р. № 283), п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022. № 44, а також є завершеною науковою працею, а її

авторка, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Рецензент – доцент кафедри садово-паркового господарства Уманського національного університету садівництва, кандидат с.-г. наук, доцент

Михайло ОСІПОВ

Підпис	<i>Михайло Осипов</i>
Засвідчую	Засвідчую
Завідувач канцелярії Уманського НУС	М. Зіттер
	Вікторія Ірнєва
	23.10.2023р